

Appenzellský salašnický pes

Mnoho lidí v současné době ještě ani netuší, že vůbec existuje nějaký středně velký tříbarevný pes se zatočeným ocáskem. Není divu, v naší republice se řadí toto plemeno stále mezi plemena vzácná - málopočetná. Někteří lidé, co již znají plemeno bernský salašnický pes, si mnohdy appenzella právě s tímto „bratrem“ pletou. Originální „applík“, který se však objevil v historii salašníků jako první, si určitě zaslouží následující představení.

Z historie

Na území Švýcarska vnikla čtyři plemena salašnických psů, z nichž appenzellský salašnický pes je nejpůvodnější. V roce 1853 byl appenzell poprvé popsán v publikaci „Tierleben den Alpenwelt“ jako jasně štekající, krátkosrstý, středně velký, mnohobarevný salašnický pes, který se vyskytuje v určitých oblastech ve zcela vyrovnaném typu podobném špicí, nejen k ochraně stavení, ale i ke shánění stád. V roce 1896 byl appenzellský salašnický pes popsán jako samostatné plemeno. První plemenný standard byl vytvořen především díky v té době největšímu chovateli a propagátoru těchto psů Maxi Sieberovi, který položil základ čistokrevnému řízenému chovu. Max Sieber si appenzellského salašnického psa povšiml na výstavách hospodářských zvířat pořádaných ve východním Švýcarsku. Toto plemeno bylo poprvé představeno na první mezinárodní výstavě psů ve Winterthuru, kde se předvedlo osm vybraných jedinců. Díky podnětu prof. Dr. Alberta Heima, nadšence pro švýcarské salašnické psy, byl v roce 1906 v St. Gallenu založen „Appenzeller Sennenhund Club“, který si klád za cíl udržet a rozvíjet toto plemeno v jeho přirozené podobě. Cílený chov začal povinným zápisem všech narozených štěňat do plemenné knihy appenzellských salašnických psů. Původní chovatelskou oblastí byly kantony Appenzell a podle této oblasti bylo také plemeno pojmenováno. Dnes jsou psi této rasy chováni nejen po celém Švýcarsku, ale i za hranicemi v mnoha jiných zemích. Navzdory již mnoha příznivcům je jeho chovná základna stále velmi malá. Jen zodpovědným chovem bude možné udržet a upevňovat přirozené a vynikající dědičné vlastnosti tohoto plemene.

V České republice vznikl v roce 1990 Klub švýcarských salašnických psů, který eviduje chov appenzellů. Aktivně se v dnešní době věnuje v naší republice chovu appenzellského salašnického psa přibližně deset chovatelských stanic.

Použití

Appenzell je všestranný pes, který má vlohy jak k nahánění a pasení hospodářských zvířat, hlídání domu, tak i ke psím sportům. V dnešní době se v naší republice majitelé tohoto plemene věnují sportům, jako jsou: agility, dogfrisbee, dogtrekking, flyball i sportovní kynologie. Samozřejmě se nabízí i další odvětví, pro které se appenzell hodí, jako je například záchranářství a také podle povahy jednotlivce i canisterapie.

Applík - jak mu říkají majitelé - se nezapře ani jako výborný rodinný mazlík.



Povaha

Appenzellský salašnický pes je inteligentní, energický, sebevědomý a nebojácný. Ke známým lidem je přátelský, k cizím mírně nedůvěřivý. Je mu vlastní umírněná dávka ostrosti a rád si zašteká, proto je dobrým hlídačem. Appenzell je výjimečný pes. Jestliže mu člověk porozumí a přijme jeho specifickou povahu, která se mnohdy označuje jako applík = raplík, prožije s ním krásné chvíle, ve kterých se nebude rozhodně nudit a jeho povahu si zamiluje. Nutno podotknout, že appenzell má jen jednoho pána, kterého uznává a je mu opravdu věrný. Ostatní členy rodinné smečky však také respektuje a miluje.

Je velmi chytrý a rychle se učí. Z toho vyplývá, jak si ho naučíte a vychováte, takový bude. Rozhodně tento pes potřebuje důslednou výchovu. V současné době, kdy chovatelské stanice často poskytují i poradenský servis - není problém vychovat bezproblémového jedince.

Appenzellský salašnický pes je vhodný pro lidi s aktivním životem, kteří na něj mají dostatek času. Může žít jak v bytě, tak i venku.

Nejšťastnější je po boku svého pána, ovšem hlídání domu je pro něj jeho poslání, které má rád.

Chov, zdraví, nenáročná srst

Kvůli málopočetnosti plemene je chov v naší republice trochu komplikovanější. Ovšem nynější chovatelé se snaží, vyjíždějí za krytím do zahraničí, obětují veškerou snahu, aby se zdejší základna nepřibuzensky rozšířila a byla příznivá pro budoucí chovatele.

Appenzelský salašnický pes se nechává vyšetřovat na DKK a DLK, což jsou kyčelní a loketní klouby. V dnešní době je díky správnému chovu mnoho jedinců s „nulovými“, tedy zdravými klouby. Dále se při kontrolách vrhů sleduje správná barva, ocásek, zuby a vše ostatní, co je stanoveno standardem, aby do chovu vstupovali jen ti správní jedinci.

Appenzell je považován za zdravé a odolné plemeno, které je nenáročné na údržbu. Srst není potřeba ani často vyčesávat, kromě línání po zimě. Má takzvanou samočisticí srst.

Proč jsem si vybrala právě Appenzella?

Sepší vám svůj příběh o psovi, který mi změnil život. Věřím, že jej změní naprosto každému, kdo si jej pořídí.

Bylo tomu již sedm roků, co jsem nevladla žádné zvíře. Od deseti do šestnácti let jsem vlastnila pouze svoji křeččí farmu, doma s námi žil rodinný pudlík, který sice byl mým přítelem, ale nebyl jen můj, nýbrž celé rodiny. Protože jsme jezdili hodně na dovolené, fenku pudlíka Miki nám hlídali babička s dědou, kteří si ji velmi zamilovali. Díky tomu jsme se rozhodli ke změně a svých dalších šest let prožila fenka šťastně u babičky a dědy. Můj život se mi zdál kvůli různým nevydařeným okolnostem prázdný. Doma moje sestra měla již tři roky fenku labradora. Zatožila jsem mít svého blízkého psího kamaráda, se kterým bych mohla chodit na vycházky, a byl by jen můj. Přestěhovali jsme se zrovna do většího domu, kde již možnost druhého psa byla přípustná. Jednoho dne, v červnu roku 2007, se mě moje maminka zeptala, jestli opravdu chci toho psa? Řekla jsem, že ano! Proč rozhodnutí záviselo na mé matce? Bydlíme jako rodina dohromady, a proto musíme na sebe brát ohledy. Ihned jsem sedla k internetu a začala hledat, který pejsek by se mi líbil.

V úvahu přicházel bígl, basenji – ovšem kvůli jejich povahám jsem hledala stále dál. Věděla jsem, že nechci psa s dlouhými chlupy, přiznám se – vyčesávání není mojí zálibou. Také jsem si přála, aby to byl pes středně velký. Na základě těchto podmínek jsem stále vyhledávala vhodného psa. Kamarádka mně nabídnula fenku labradora z útulku. Ano, byla to krásná fenka, jenže nepřeskočila jiskra. Zní to asi zvláště, ale hledala jsem onen plamínek v mém srdíčku, který se pro daného pejska zapálí. Jsem názoru, že pes je závazek, je tedy potřeba



jednat zodpovědně. Není to hračka, ale zvíře, o které se budete muset starat!

Narazila jsem na třbarevného psa – bernského salašnického. Ovšem vadily mi ty chlupy. A ejhle – v jednom psím atlase na mě vykukl usměvavý, taktéž trikolórní, pes, s chytrým výrazem, krátkosrstý, středně velký – ihned jsem začala pročítat jeho charakter. Bingo! To byl on! Toho chci! Jak že? Appenzelský salašnický pes? Náročný název na první zapamatování. Začala jsem pátrat v inzerátech, díky své naprosto nezkušenosti v oblasti kynologie jsem hledala původně psa bez PP – teď se stydím... Ještě, že žádný v nabídce nebyl. Jen jediný vrh s osmi štěňátky s PP byl aktuální. Kvůli naší fence mi maminka řekla, že domů můžu vzít pouze také fenu. V daném vrhu byla pouze jedna fenka – neměla jsem na výběr. Ovšem dle fotek se mi moc líbila. Nekupovala jsem si psa na chov, ani na sport, pouze na obvyčejné vycházky a jako blízkého přítele. Cena? Patnáct tisíc! Ano, bylo to moc, zvláště když jsem neměla žádné ambice, ale já se opravdu zamilovala... Na fenku mně přispěla máma a vydali jsme se do Velkého Újezda, který je kousek od Olomouce. Bylo to před třemi roky.

V té době o appenzellech moc informací nebylo, fotek také málo. Když jsme dorazili na místo, divila jsem se, proč ten pes má zatočený ocásek? Byla jsem v rozpacích, vypadalo to trochu, jako by byl „voříškem“. Máma se mi drahou koupí snažila rozmlouvat. Ale já věděla, že když si nevezmu appenzella, tak nebudu mít žádného jiného psa. Natolik mně učaroval jeho výraz, že ocásek – to by byla povrchnost. A věřte, jak řekla chovatelka – mnoho lidí si právě applíka vybere kvůli jeho zatočenému ocásku – je to velmi praktické! Nemrská jím do nohy, do okolního nábytku apod. Klubíčko ocásku se radostně vrtí pouze ze strany na stranu. Je to úžasné. Fenka měla „papírové“ jméno Abora, což mi v tu dobu nepřišlo vhodné, a tak po cestě





domů jsem vymýšlela nová jména, padaly různé výrazy, počínaje Beruškou a podobně. Nakonec zvítězilo oslovení Bonny. V překladu z anglického jazyka znamená tento výraz – hezký, milý, což přesně vystihovalo moje nové štěňátko. Byla jsem moc šťastná. A díky mojí fence jsem zůstala šťastná do dnešního dne.

Než poznáte povahu applíka, čeká vás hodně překvapení, která vám přichystá. Díky své nezkušenosti jsem udělala několik chyb ve výchově, protože jsem neuměla přesně zacházet s jeho citlivou povahou. Ale i přesto jsme si po čase porozuměly natolik, že jsme nerozlučnou dvojkou. Fenka i přes mé chyby je vyrovnaná a bezvadná. V dnešní době již máte možnost si pročíst o charakteru appenzella, díky novým chovatelům se můžete i lépe poradit. Pokud byste se dostali do nesnází, existuje i diskusní fórum pro majitele a příznivce applíků. To mi v začátcích velmi scházelo. A tak jsem se víceméně učila a bojovala s různými situacemi sama. Celkově mi Abora ukázala nový životní směr a postupem času se kynologie stala mým velkým koníčkem. Na základě svých znalostí a cenných zkušeností dnes ráda poradím novým majitelům. Proběhl již druhý ročník setkání majitelů appenzellů, který jsem za účelem lepšího poznání tohoto plemene zorganizovala.

Appenzellka Abora z Velkého Újezda

Moje fenka Abora je jako správný applík k cizím lidem nedůvěřivá, každého mi oznámí, když chce vstoupit na náš pozemek. Hned na začátku jsem rodině oznámila, že ji budu vychovávat, cvičit, krmit a starat se o ni pouze já. Appenzell si vytváří převážně pouto na jednu osobu.

Je to znatelné například v situaci, kdyby vám někdo předal pejska do ruky, aniž by vás pes delší dobu znal, pesek bude s obavami vhlížet svého pána, možná vás bude chtít za ním i táhnout. Dá se říci, že je závislákem na osobě, kterou považuje za svého jediného vůdce.

Pokud ale vytvoříte applíkovi láskyplné domácí prostředí, je spokojený se svojí rodinou coby smečkou, i když zrovna „jeho pán“ není přítomen. Naši domácí smečku tvoří rodiče a dvě moje sestry. Jedna v době, kdy Abora přišla k nám domů, měla sedm roků. Obě dvě (fenku a sestřičku) jsem musela naučit, jak se k sobě vzájemně správně chovat.

Jak jsem již zmiňovala, neměla jsem žádné ambice. Protože jsem si pořídila fenu s průkazem původu, dostala jsem jednoho dne pozvánku od klubu salašníků na svod mladých. Řekla jsem si proč ne? A vydali jsme se s přáteli na výlet do Rožnova pod Radhoštěm. Na svodu jsme potkali i bratříčky z vrhu a fenečka získala od rozhodčího hodnocení „výborná“. A tak se mi vkradla do hlavy myšlenka – zkusíme tedy zajet i na nějakou výstavu. Uskutečnila jsem tento nápad a naše první výstava se konala v devíti měsících Abory, kde dostala také výborné hodnocení i titul CAJC. Ocenění bylo prvním základem pro větší titul Český junior šampion, kterého po několika výstavách také dosáhla. První vystavování nebylo snadné, odjížděla jsem domů s puchýří na dlani od neustálého tahání fenky. Poprvé byla v tak obrovském množství psů. Appenzell je velmi zvědavý, proto je potřeba v době dospívání jej seznamovat s co nejvíce podněty!

Pokud byste socializační fázi zanedbali a nechali ho jen hlídat na zahradě, mohlo by se vám stát, že váš milý rodinný psík bude v cizím prostředí agresivní či bázlivý. Což je pak velmi nepřijemná situace.

Protože se nám na výstavách dařilo, přiznám se, že mě pohltila výstavní horečka. Abora úspěšně splnila další dva tituly - Polský junior šampion a později i Český šampion krásy. Konkurence v České republice je silná, o to víc jsem byla ráda za její úspěch.

Co se týká jejích schopností, již od malička byla spíše dravější, za piškot snaživá, nové cviky se učila hravě. Objevila jsem na internetu na jednu výcvikářku, kterou jsme zaujaly, a tak nám radila – zpočátku virtuálně, také mi vnutila myšlenku, že pokud někdy v budoucnu bych chtěla skládat zkoušky z poslušnosti, je vhodné fenu učit od mala správným povelům. Samozřejmě jsem ji do té doby vše učila jinak. Ovšem byl ještě čas na nápravu, a tak jsme se v jejích čtyřech měsících vydaly na blanenské cvičiště, kde si fenka zvykala na další pejsky. Znáte to, doma pes hezky poslouchá, a pak mezi ostatními psy najednou vůbec. Vy se cítíte trapně. Ale pamlsky byly mou záchranou a fena spolupracovala.

Za tři roky jsme se propracovaly k úspěchu – výborně složených pět zkoušek, kdy Abora je i jedinou fenkou plemene v naší republice, která je držitelkou zkoušky ZM (zkouška základního minima ze stopování, poslušnosti se střelbou a obrany). Jsem na ni hrdá! Letošní rok jsme se obě naučily dalším novým zkušenostem. Abora se stala v září maminkou, ani v této roli mě nezklamala. Porod proběhl rychle a postarala se o vše sama. Řekla bych, že v mnoha směrech je šikovnější než já.



Narodila se nám krásná štěňátka a doufám, že jejich noví páničci si budou život s nimi také užívat naplno. Abora jako maminka je pečlivá a starostlivá, což je pro chovatele také úspěch.

Příští rok bychom chtěly dále pokračovat ve výstavní a sportovní kariéře. Mým snem je, aby appliči byli využíváni k práci a sportu – to je dělá šťastnými. Pohybem si udržují své zdraví, vitalitu, nadšenost. I když bude appenzell jen běhat po zahradě, občas jej vezmete na výlety a pustíte domů, bude mít spokojený život stejně jako ten, který bude jezdit po výstavách a sportovat. Jde jen o to, jej nějakým způsobem zaměstnat a milovat. Za to bude vašim věrným společníkem, který vás v těžkých chvílích podrží „nad vodou“...

Standard

Standard FCI č. 46 ze dne 5. 5. 2003

Země původu: Švýcarsko

Datum publikace platného originálního standardu: 25. 3. 2003

Použití: honácký, ovčácký, strážní pes a pes ke hlídání domů a statků. Dnes také všestranný pracovní a rodinný pes.

Klasifikace FCI: skupina 2 – pinčové a knírači, molosové, švýcarští salašníčtí psi a jiná plemena. Sekce 3 – švýcarští salašníčtí psi. Bez zkoušky z výkonu.

Celkový vzhled: tříbarevný, středně velký pes, téměř kvadratické tělesné stavby, v celém rozsahu harmonických proporcí, svalnatý, velmi pohyblivý a hbitý, s chytrým výrazem obličeje.

Důležité proporce: kohoutková výška k délce trupu = 9:10, trup spíše podsaditý než příliš dlouhý. Délka tlamy k mozkovně = 4:5.

Charakteristika: živý, temperamentní, sebejistý a nebojácny.

Mírně nedůvěřivý vůči cizím; neúplatný hlídač; veselý a učenlivý.

Hlava: velikostí v harmonickém poměru k tělu, lehce klínovitá.

Lebka: poměrně plochá, nejširší mezi ušima, k tlamě se stejnoměrně zužuje. Týlní hrbol je jen velmi málo vyjádřený. Čelní rýha středně vyvinutá.

Stop: málo vyjádřen.

Nosní houba: u černého psa: černá; u havanově hnědého psa: hnědá (pokud možno tmavá).

Tlama: středně silná, stejnoměrně se zužující, ale ne špičatá, se silnou dolní čelistí. Hřbet nosu rovný.

Pysky: suché a přiléhající, u černého psa černé, u havanově hnědých psů (pokud možno) tmavě pigmentovaná. Koutky pysků nejsou vidět.

Chrup: silný, úplný a pravidelný nůžkový skus; klešťový skus se toleruje. Jeden (1) chybějící nebo jeden zdvojený PM1 (1. třenový zub) a chybění M3 (3. stoliček) se toleruje.

Líce: velmi málo vyjádřené.

Oči: poměrně malé, mandlového tvaru, nevystupující, poněkud šikmo vůči nosu posazené. Živý výraz. Barva očí u černého psa tmavě hnědá nebo hnědá; u havanově hnědého psa světle hnědá, ale co nejtmavší.

Oční víčka: dobře přiléhající, u černého psa černá, u havanově hnědého psa pokud možno tmavě pigmentovaná.

Uši: poměrně vysoko a široce nasazené, visící; v klidu ploše přiléhající k lícím; trojúhelníkového tvaru, na špičce lehce zaoblené. Při vzbuzené pozornosti psa v nasazení ucha pozvednuté a otočené dopředu, takže při pohledu zepředu a shora tvoří hlava s ušima nápadný trojúhelník.

Krk: spíše krátký, silný, suchý.

Trup: silný, kompaktní.

Hřbet: středně dlouhý, pevný a rovný.

Bedra: krátká a dobře osvalená.



Zád: poměrně krátká, v pokračování hřbetní linie ploše probíhající.

Hrud: široká, hluboká, dosahující až k loktům, s výrazným předhrudím. Prsní most dosahující dostatečně daleko dozadu. Hrudní koš kulovitě-oválného průřezu.

Břicho: Jen málo vtažené.

Ocas: vysoko nasazený, silný, střední délky, hustě osrstěný, chlupy na spodní straně poněkud delší; v pohybu stočený těsně nad zádí, nesený ke straně nebo uprostřed. V postoji se toleruje visící ocas různého tvaru nesení.

Hrudní končetiny: silná, suchá stavba kostí. Dobře osvalené, při pohledu zepředu jsou rovné a rovnoběžné a nejsou postaveny příliš úzce.

Plece: lopatka dlouhá a šikmo uložená.

Nadloktí: stejně dlouhé nebo jen o málo kratší než lopatka. Úhel mezi lopatkou a nadloktím není příliš tupý.

Loket: dobře přiléhající.

Předloktí: rovné, suché.

Přední nadprstí: při pohledu zepředu tvoří prodloužení předloktí rovnoběžných linií; při pohledu ze strany velmi lehce skloněné.



Tlapy: krátké, se silnými, těsně přiléhajícími prsty a silnými polštářky.

Pánevní končetiny: silná, suchá stavba kostí. Dobře osvalené, při pohledu zezadu jsou rovné a rovnoběžné a nejsou postaveny příliš úzce. Zaúhlení typické pro toto plemeno působí dojmem poměrně „strmosti“ pánevních končetin.

Stehna: poměrně dlouhá, s pánevní kostí (kyčelní kloub) tvoří poměrně malý úhel.

Kolenní klouby: poměrně otevřené.

Lýtka: zhruba stejně dlouhá nebo jen o málo kratší než stehna. Suchá a dobře osvalená.

Hlezno: poměrně vysoko postavené.

Zadní nadprstí (nárt): svislá a paralelně postavená, poněkud delší než přední nadprstí; nejsou vytočená ven, ani vbočená dovnitř. Paspárky se musí odstranit (s výjimkou zemí, ve kterých je odstraňování paspárků zákonem zakázáno).

Tlapy: krátké, se silnými, těsně přiléhajícími prsty a silnými polštářky.

Chody: silný posun zezadu, prostorný pohyb vpředu. V klusu při pohledu zezadu a zezadu se končetiny pohybují rovné a rovnoběžně.

Osrstění: patrová srst, pevná a přiléhající. Krycí srst hustá a lesklá. Podsada hustá, černá, hnědá nebo šedá; prosvítání podsady je nežádoucí. Lehce zvlněná srst jen na kohoutku a hřbetě se sice toleruje, ale není žádoucí.

Zbarvení: základní barva je černá nebo havanově hnědá s pokud možno symetrickými hnědočervenými a bílými odznaky. Malé hnědočervené odznaky (skvrny) nad očima. Hnědočervené odznaky na lících, na hrudi (vlevo a vpravo v oblasti ramenního kloubu) a na končetinách, přičemž hnědočervená je vždy mezi černou, respektive havanově hnědou a bílou.

Bílé odznaky: dobře viditelná bílá lysina, probíhající bez přerušení od temene přes hřbet nosu; může zcela nebo částečně obepínat tlama. Bílá od brady přes hrdlo bez přerušení až na hrud. Bílá na všech čtyřech tlapách. Bílá na špičce ocasu. Bílá skvrna na šiji nebo polovina límce se tolerují. Průběžný tenký bílý límec se sice toleruje, ale není žádoucí.

Velikost: kohoutková výška u psů činí 52–56 cm, u fen 50–54 cm. Tolerance 2 cm v obou směrech.

Vady: jakákoliv odchylka od výše uvedených bodů je považována za vadu, jejíž hodnocení musí být přímo úměrné stupni jejího vyjádření.

- Chybějící pohlavní výraz.
- Velmi dlouhý nebo neharmonický trup.
- Jemné nebo příliš hrubé kosti.
- Nedostatečné osvalení.
- Velmi těžká nebo velmi lehká hlava.
- Kulatá mozkovna.
- Příliš silně vyjádřený stop.
- Příliš dlouhá, příliš krátká, úzká, špičatá tlama. Hřbet nosu jiný než rovný.
- Příliš silně vyvinuté pysky.
- Chybění více než jednoho PM1 (1. třenový zub).
- Příliš silně vyvinuté líce.
- Kulaté, vystupující nebo světlé oči.
- Příliš malé, příliš velké, příliš vysoko nebo příliš nízko nasazené uši.
- Pronesený hřbet, kapří hřbet.
- Spáditá zád' nebo přestavěná zád'.
- Vtažené břicho.
- Hrudní koš příliš plochý nebo sudovitý; chybějící předhrudí; příliš krátká hrudní kost.
- Volně stočený ocas, špička ocasu se ještě dotýká kořene ocasu.
- Nedostatečné zaúhlení hrudních nebo pánevních končetin.
- Vytočené lokty.
- Měkká nadprstí hrudních končetin.
- Kravský postoj.
- Podlouhlé, oválné tlapy (zaječí), málo klenuté prsty.
- Nesprávný průběh pohybu, například chody krátké, strnulé, nízko u země, křížící se pohyb atd.
- Prosvítání podsady.
- Vady kresby srsti: černé tečky v bílých skvrnách, přerušená lysina, průběžný široký bílý obojek, rozdělená bílá na hrudi, bílá dosahující zřetelně nad zápěstí (holínky), chybějící bílá na špičce ocasu a tlapách.

Vylučující vady:

- Bojácnost, agresivita.

- Podkus, předkus, zkřížený skus.
- Entropium, ektropium.
- Modré oko, skleněné oko.
- Srpovitý ocas (špička ocasu se již nedotýká kořene ocasu), jednoznačně zavěšený ocas, zalomený ocas.
- Jiný druh srsti než patrová srst.
- Chybějící trojbarevné zbarvení.
- Základní barva jiná než černá nebo havanově hnědá.

Psi vykazující patrné psychické abnormality nebo projevující vady chování, musí být diskvalifikováni.

Pozn.: Psi musí vykazovat dvě očividně normálně vyvinutá, v šourku plně sestouplá varlata.

text a foto: Veronika Hasová

